

Předkládací zpráva

Věcný záměr zákona o organizacích se statutem veřejné prospěšnosti se předkládá na základě usnesení vlády č. 397 ze dne 9. dubna 2008, kterým bylo uloženo ministrovi, v jehož působnosti jsou lidská práva a menšiny, předložit návrh věcného záměru zákona o nestátních neziskových organizacích (dále jen „NNO“). Z důvodu náročnosti přípravy věcného záměru zákona, jeho provázanosti s dalšími připravovanými legislativními změnami, zejména s novým občanským zákoníkem, a novou právní úpravou zákona o daních z příjmů, byl termín předložení věcného záměru zákona odložen na duben 2009.

V průběhu přípravy navrhované právní úpravy bylo ustoupeno od záměru právního vymezení NNO a s ohledem na cíle navrhované právní úpravy se předkládá věcný záměr zákona o organizacích se statutem veřejné prospěšnosti.

Nestátní nezisková organizace je pojem, který není definován žádným právním předpisem. Veřejnost, NNO i veřejná správa sdílejí politické vymezení tohoto pojmu zavedené Radou vlády pro nestátní neziskové organizace, podle právní formy vybraných organizací. Mezi NNO jsou podle tohoto vymezení zahrnovány organizace mající formu občanského sdružení, nadace nebo nadačního fondu, obecně prospěšné společnosti a evidované právnické osoby registrované církve a náboženské společnosti.

Předpokládá se, že tyto právní formy a priori vyvíjejí veřejně prospěšné služby a činnosti, což neodpovídá reálnému stavu.

V současném vymezení NNO se předpokládá, že tyto organizace nedosahují zisku (neziskové organizace), přestože je žádoucí, aby zisk ze své činnosti generovaly a vracely jej do rozvoje svých veřejně prospěšných činností a služeb.

Nejčastější právní formou NNO je občanské sdružení, které je ze všech právních forem nejméně transparentní, je však v současné době nejčastějším poskytovatelem veřejně prospěšných služeb a činností, a také nejčastějším příjemcem podpory ze všech typů veřejných rozpočtů.

Veřejně prospěšné služby a činnosti NNO jsou financovány přímo – dotacemi z veřejných rozpočtů, a nepřímo – daňovými úlevami, které prostupují všechny právní úpravy v daňové oblasti. Daňové předpisy obecně nesdílejí vymezení NNO jako specifického typu daňového poplatníka. Jednotlivé daňové předpisy se s těmito typy organizací vypořádávají samostatně a výsledkem je existence několika vymezení NNO v daňových předpisech.

Právnické osoby, jež nemají právní formy, které jsou nyní považovány za veřejně prospěšné a zahrnovány mezi NNO, a přitom poskytují služby a činnosti veřejně prospěšného charakteru, nemohou získávat finanční podporu z veřejných rozpočtů formou dotací ani čerpat daňové úlevy.

Zákon o organizacích se statutem veřejné prospěšnosti sjednotí pojmy používané v této oblasti v návaznosti na pojetí veřejné prospěšnosti v novém občanském zákoníku a bude v souladu s připravovanou právní úpravou zákona o daních z příjmů. Nevznikne žádný nový druh právnické osoby, ale stávající právnické osoby budou moci navíc prokázat

statusem veřejné prospěšnosti svoje oprávnění stát se žadatelem o dotaci z veřejných rozpočtů a stát se daňovým poplatníkem s daňovou podporou dle nové právní úpravy zákona o daních z příjmů. Vznikne veřejně přístupný rejstřík organizací se statusem veřejné prospěšnosti, který bude provozován na základě evidenčního principu. Zákon též stanoví jako jednu z podmínek získání statusu veřejné prospěšnosti reinvestici veškerého zisku do veřejně prospěšných služeb a činností, což lze považovat za nástroj rozvoje této oblasti.

Věcný záměr zákona nezakládá vznik nové právní formy, ale všechny současné právní formy oddělené od státu mohou za předpokladu splnění podmínek této právní úpravy získat zvláštní status veřejné prospěšnosti s návazností na příslušné benefity.

Předkládaný návrh věcného záměru zákona znamená systémovou změnu v oblasti poskytování veřejně prospěšných služeb a činností organizacemi oddělenými od státu, v oblasti jejich transparentnosti a transparentnosti státních systémů podpory.

K věcnému záměru byl zpracován materiál RIA – Hodnocení dopadů regulace, jak vyžaduje usnesení vlády ze dne 13. srpna 2007 č. 877.

Do procesu konzultací v rámci RIA bylo zahrnuto široké spektrum subjektů: veřejnost se mohla k těmto věcnému záměru zákona vyjádřit prostřednictvím webového formuláře (prosinec 2008), probíhala jednání s dotujícími ministerstvy (konkrétně s ministerstvy financí, kultury, zemědělství, pro místní rozvoj, práce a sociálních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy a životního prostředí) v období leden – březen 2009, zástupci NNO byli členy pracovní skupiny a taktéž se mohli zúčastnit dvou veřejných debat (listopad a prosinec 2008). Na přípravě věcného záměru se podílel také Výbor pro legislativu a financování Rady vlády pro nestátní neziskové organizace. Návrhy věcného záměru na svých zasedáních (září 2008 až únor 2009) projednávala Rada vlády pro nestátní neziskové organizace.